

Les monges contemplatives: autonomia en quarantena?

Dc, 23/05/2018 per Catalunya Religió

(*Laura Mor -CR*) Primeres impressions de la nova instrucció del Vaticà a la vida religiosa contemplativa femenina. Les comunitats afectades, com poden ser les carmelites, les benedictines, les cistercenques, les dominiques o les clarisses, entre d'altres, encara no han fet un debat a fons del document '[Cor orans](#)'. Però algunes perceben que la nova legislació els farà perdre autonomia.

Les monges del monestir de les carmelites descalces de Mataró van participar en la consulta prèvia que va fer el Vaticà a les comunitats d'arreu del món. Fruit d'aquelles orientacions, el papa Francesc publica el juny del 2016 la constitució apostòlica *Vultum dei Quaerere*. I ara s'ha concretat en un text normatiu.

Sorpresa per l'assistent religiós

La carmelita **Anna Boj** és priora de les carmelites de Mataró des del 2013. Assenyala la importància de tenir una pauta, una normativa conjunta per a la vida contemplativa. Però reconeix que els ha sorprès la novetat de les visites: "Ens ha vingut molt de nou".

Es refereix a la figura de l'assistent religiós, que explicita el punt VI del segon capítol de la instrucció. "A la nostra federació, a Catalunya, no n'havíem volgut mai i mai se'ns havia imposat. Ara serà obligatori". A més, diu, "podríem tenir una assistenta, per què ha de ser sempre un home?".

Boj fa una valoració des de la prudència. Ara els pertoca estudiar-ne l'aplicació. Però, a priori, la primera impressió no és gaire positiva: "No sembla que les normes afavoreixin gaire l'obertura que havíem vist amb el primer document del papa Francesc. Aquesta instrucció de lleis en comptes d'obrir, tanca".

Major control

Una impressió basada en el fet que “hi ha molts punts de control”. Per exemple, amb la visita pastoral que passa a ser regular. Per a Boj és un bon mecanisme que pot ajudar a “solucionar problemes quan des de dins és molt complicat”. La crítica la fa perquè “aquestes mesures s’adopten per a totes les comunitats, tinguin o no dificultats”.

Interpreten que això els resta autonomia. “Fins ara no ens venia ningú de fora a veure com estàvem dintre de casa; no ens fa gaire il·lusió”, apunta. “Semblen coses molt superficials, de norma i estructura, però que responen a una concepció teològica de com entens Déu i la vida espiritual i, i les relacions humanes i fraterne.”

En el cas particular de les carmelites, cada monestir és autònom. La priora és la màxima autoritat. Fins ara, la presidenta federal era escollida en assemblea cada tres anys -un mandat que amb la nova instrucció passa a ser de sis anys- i tenia com a objectiu “crear més fraternitat”. Ara guanya autoritat des de Roma: “Podrà decidir, intervenir, anar i demanar comptes a una comunitat; i això no ens fa gràcia”.

La priora del monestir de Mataró diferencia el fet que “tingui la facultat de solucionar un problema puntual” -cosa que sí que havien demanat- a que s’estableixin unes visites regulars, en què la presidenta federal anirà acompanyada del bisbe o d’un delegat episcopal: “Aquí no hi estàvem acostumades”.

Segons Anna Boj, el primer text del papa Francesc, *Vultum dei Quaerere*, demanava no jutjar per la diferència entre instituts de vida contemplativa. “La normativa no hauria d’ofegar”, diu.

Des de les carmelites de Mataró, una comunitat de 15 monges, han convocat una reunió per comentar el text amb el vicari dels frares, que consideren els seus germans. “Però a ells no els afecta. És una normativa per a la vida femenina”. El cas contrari no es dona. No hi ha dones que assessorin o facin acompanyament a una congregació masculina.

“Els frares tenen un general de l’orde i provincials per regions o països”. El general dels carmelites no té cap poder jurídicament sobre les monges, però com a germans col·laboren i la relació és molt bona. “Sempre s’ha intentat que les relacions fossin de tu a tu”. Un cas que difereix, per exemple, d’altres congregacions, com són les monges cistercenques, que depenen jurídicament del monestir masculí de Poblet.

Després de la consulta

“Quan se’ns va demanar l’opinió fa uns anys, ens vam adonar que el sector que volia més obertura era minoritari”. Per això “ens va sorprendre positivament l’aire que li donava el papa Francesc”.

Per a Boj el papa Francesc al primer text va defensar que “es pot ser diversament plural i que això sigui enriquidor”. I recomanava “que cadascú intentés viure fidelment al que li deia l’esperit o la consciència i que no jutgés a la comunitat del costat que ho feia diferent”. Un aspecte que elles van reivindicar durant la consulta: “Vam demanar una paraula d’autoritat que digués es pot ser diferent i ser igualment autèntic”.

Cada institució té el seu carisma i molts accents diferents. “Només a les carmelites també hi ha una gran diversitat d’interpretació”. La realitat de cada país també condiona: “No tenim la mateixa mentalitat aquí que a la Xina”.

Clausura i xarxes socials

“La famosa clausura, si nosaltres l’observéssim tal com està establerta, moltes de les sortides que fem les hauria de demanar permís al bisbe i això no ho hem fet mai.” En el cas de les carmelites. “Per llei hauríem de donar raó dels nostres moviments i pensem que això, avui dia, ja no hauria de ser”.

Aplaudeixen les orientacions referides a la formació, però també posa en quarantena que sigui un avantatge poder estudiar des de casa gràcies a les noves tecnologies: “Abans si et volies formar havies de sortir, ara no cal”. Però no els ha cridat l’atenció cap aspecte concret en el capítol dedicat a la formació.

Sobre l’ús de les [xarxes socials](#), Boj reivindica el criteri de cada comunitat alhora de discernir què ajuda i què dificulta la pregària. “No se’ns ha de dir des de fora ‘internet sí i facebook no’ o podeu mirar-ho de dia, però de nit està prohibit”. Creu que les pautes que dona el nou document “són orientacions per a qualsevol col·lectiu o persona” i que “pel fet de ser de vida contemplativa no tenim més perill que les altres persones”.

Boj troba curiós que en relació a la vida contemplativa “sempre es fixen en les coses que tenen a veure amb el contacte amb l’exterior”: “Com si ens poguéssim contaminar o no fóssim capaces de posar un filtre”, diu.

Una qüestió que lliga a l’actualització de la clausura. “El que ens agradaria de veritat és acabar traient la clausura papal, però això ja són paraules majors”. Si més no, voldrien “entendre-la d’una altra manera”. És a dir: que no se les defineixi primerament com a monges de clausura sinó de vida contemplativa. “És tota una concepció teològica: la clausura pot ser un mitjà, però no el fi de la nostra vida”.

Des de les carmelites de Mataró entenen que convé fer un replantejament, amb perspectiva: “La clausura ens ha portat més inconvenients que avantatges: de falta de formació, de coneixement de la realitat del món, d’una vida més aïllada”.

Assenyala que “hi ha germanes que ja s’hi troben còmodes i els hi va bé” o d’altres que seguiran fent la seva. Però també creu que “si realment una cosa no t’identifica, s’hauria de poder canviar... vas amb uns escrits que després no responen a la realitat”. En un futur immediat preveu “continuar vivint com la consciència ens diu que hem de viure” i planteja un dubte: “saber si s’hi posaran molt a sobre”.